УДК: 338.2:351

DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2021-75-2-52-59>

Шеховцова Вікторія Володимирівна,
кандидат економічних наук
(Донецький державний університет
внутрішніх справ, м. Кривий Ріг)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2207-9317>

СУЧАСНЕ БАЧЕННЯ ПРИРОДИ БЕЗПЕКИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Статтю присвячено дослідженню питань економічної сутності та природи безпеки інтелектуальної власності. Автором розглянуто такі категорії, як «інтелектуальна власність», «безпека інтелектуальної власності» та «право інтелектуальної власності». Проаналізовано принципи інтелектуальної власності та охарактеризовано систему прав інтелектуальної власності України. Визначено основні загрози, що можуть вплинути на ефективність функціонування системи безпеки інтелектуальної власності. Запропоновано можливі шляхи зміцнення рівня безпеки інтелектуальної власності.

Ключові слова:

економічна безпека; безпека інтелектуальної власності; загрози інтелектуальній безпеці власності; право інтелектуальної власності.

Постановка проблеми. Економічна та політична нестабільність в Україні актуалізує проблеми забезпечення системи економічної безпеки підприємств держави. За умов невизначеності управлінський апарат кожного підприємства першочерговим визначає завдання сформулювати достатньо розвинену систему економічної безпеки власного бізнес-середовища. Унормоване управління елементами економічної безпеки забезпечує стабільність функціонування кожного підрозділу суб'єкта господарської діяльності. У цьому разі мова йтиме про одну з функціональних складових економічної безпеки підприємства – інтелектуальну безпеку власності. Інтелектуальна власність – це результат творчої діяльності будь-якої людини, групи людей чи колективу.

Необхідно зауважити, що економіка швидкими темпами інтелектуалізується. Саме з цієї причини інтелектуальна безпека власності є однією з головних складових системи економічної безпеки як на рівні держави, так і на рівні системи економічної безпеки підприємства.

Актуальність дослідження полягає в тому, щоб на підставі проблемних питань щодо удосконалення системи інтелектуальної безпеки власності визначити основні напрями подолання інтелектуальної кризи, реалізації інтелектуального потенціалу, створення правових механізмів захисту об'єктів інтелектуальної власності.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Більшість вітчизняних науковців приділяють увагу питанням безпеки інтелектуальної власності, досліджуючи різні аспекти системи економічної безпеки підприємств. Зважаючи на актуальність, варто наголосити на наукових доробках таких відомих учених, як Т. Васильців, О. Ілляшенко, О. Ляшенко,

О. Сороківська та інші. У працях багатьох українських дослідників проаналізовано практичні аспекти складових системи економічної безпеки підприємства. Серед них можна виділити публікації О. Орлика [1], Ю. Ярової та Л. Артеменко [2]. Авторами розглянуто оцінювання структури економічної безпеки підприємства та її складових, а також класифікацію загроз безпеки.

З точки зору методології безпосередньо питання системи інтелектуальної безпеки підприємства висвітлювали І. Дубровіна, О. Марченко, А. Мокій, Н. Себерякова та інші. Однак у наукових вітчизняних виданнях економічного напрямку не сформовано єдиного підходу до визначення поняття «безпека інтелектуальної власності підприємства».

Право інтелектуальної власності є об'єктом вивчення таких дослідників, як А. Аксютіна, Г. Андрощук, О. Бутнік-Сіверський, В. Дроб'язко, Р. Дроб'язко, Р. Еннан, О. Нестерцова-Собакар, В. Тропін та багато інших. Зокрема, В. Дроб'язко та Р. Дроб'язко приділяли увагу історії права інтелектуальної власності. За визначенням авторів, термін «право інтелектуальної власності» з'явився у французькому законодавстві наприкінці XVIII ст. Основою права інтелектуальної власності того часу була теорія природного права, яку досліджували французькі філософи-просвітителі: Вольтер, Дідро, Гольбах, Гельвецій, Руссо.

У XX ст., а саме у 1967 р., у Стокгольмі була підписана Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності (далі – Конвенція). Згідно зі ст. 2 цієї Конвенції термін «інтелектуальна власність» визначено як права щодо конкретних результатів творчої діяльності у виробничій, науковій та художній сферах. У нашій державі право інтелектуальної власності має свою історію та передумови виникнення [3].

А. Аксютіна, О. Нестерцова-Собакар та В. Тропін указують на те, що інтелектуальна власність зараз охороняється в більшості країн світу і є одним з найважливіших стимуляторів прогресу суспільства в усіх галузях розвитку. Так, психологи вивчають її як результат розумової праці людини. Для економістів інтелектуальна власність – це можливість підвищити рівень ефективності виробництва. Правознавці вбачають у ній суспільну цінність і об'єкт права [4].

До того ж деякі фахівці вважають право інтелектуальної власності комплексною галуззю вітчизняного законодавства, а інші – самостійною. Так, О. Орлюк зазначає, що наше законодавство у сфері інтелектуальної власності є комплексною галуззю законодавства. Тому для права інтелектуальної власності характерним є використання прийомів і способів, що властиві іншим галузям права (цивільному, господарському, кримінальному, адміністративному, митному, податковому тощо) [5]. Р. Еннан має свою позицію щодо природи права інтелектуальної власності. Науковець стверджує, що право інтелектуальної власності є самостійною комплексною галуззю права, яка регулює суспільні відносини в інтелектуальній сфері діяльності людини [6].

У юридичній літературі стосовно питань інтелектуальної власності подано різні визначення поняття «право інтелектуальної власності». Із суб'єктивної точки зору – це суб'єктивне право, а з об'єктивної – цивільно-правовий інститут, сукупність правових норм, які регулюють відносини в системі створення та охорони інтелектуальної власності.

Позитивним є збільшення спеціалізованої літератури та видань у сфері інтелектуальної власності. Але проблеми все ж існують. Роль і значення інтелектуальної власності у всьому світі постійно зростають. Інтелектуальні досягнення суспільства сприяють науковому, технічному та культурному прогресу. Попри розгалужену структуру організації державного управління сферою інтелектуальної власності, остання не розвивається. Відсутність належного фінансування насамперед гальмує розвиток сфери інтелектуальної власності.

Більшість законодавчих та нормативних актів є недостатньо досконалими і здебільшого інертними щодо змін у системі державного управління сферою правової охорони інтелектуальної власності. Необхідні зміни, які відповідатимуть сучасним економічним та політичним умовам.

Метою цієї статті є дослідження питань сучасного стану системи безпеки інтелектуальної власності, визначення загроз інтелектуальній безпеці та формування напрямів їхнього подолання.

Виклад основного матеріалу. Інтелектуальна безпека підприємства – це достатньо складна та багатофакторна категорія, яка займає належне місце в системі економічної безпеки. До елементів інтелектуальної безпеки підприємства належать: інтелектуальний капітал, інтелектуальний потенціал та інтелектуальна власність.

Механізм інтелектуальної безпеки підприємства повинен гарантувати захист наукового потенціалу не тільки суб'єкта господарської діяльності, а й особистості. Людина, її свободи та права є найважливішою цінністю еволюційного розвитку суспільства, що сприяє зростанню інтелектуального потенціалу населення кожної країни. Тільки людині притаманні інтелект, творчий потенціал та творчі здібності. Творча діяльність – найважливіший аспект життя людини, що дозволяє продемонструвати свій талант суспільству. Наслідком такої діяльності є щось нове, неповторне, унікальне та оригінальне. Накопичені продукти діяльності людського розуму становлять спадок нації, обумовлюють її подальший розвиток.

Творчість – це цілеспрямований процес, який характеризується новизною та неповторністю. Матеріальні цінності – це водночас результат творчої праці, продукт діяльності людського розуму.

Конституція України гарантує громадянам держави свободу наукової, художньої, літературної та технічної творчості, захист права інтелектуальної власності, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності. Кожний громадянин має право на результати своєї інтелектуальної, творчої діяльності; ніхто не може використовувати або поширювати їх без його згоди, за винятками, встановленими законом (статті 41, 54 Конституції України) [7]. Інтелектуальний потенціал нації, особливо вдосконалення систем освіти, виробництва, культури, науки та техніки, потребує постійної підтримки з боку держави.

Об'єктом інтелектуальної власності конкретної особистості є результат творчої діяльності, якому надається правова охорона. Але, на жаль, на сьогодні проблему в діяльності підприємств України становить забезпечення належної системи безпеки інтелектуальної власності. Керівники підприємств вважають, що варто більше зважати на фінансову складову економічної безпеки підприємства. Інтелектуальні, творчі та наукові здобутки, на їхню думку, не пов'язані з доходами підприємства. Навпаки, інколи наукові розробки потребують значних капіталовкладень, тоді як вигода від очікуваного результату не завжди чітко прораховується [8].

Необхідно звернути увагу на різне тлумачення науковцями поняття «інтелектуальна безпека»: як забезпечення захисту інтелектуальної власності або як ефективного використання інтелектуального продукту [9; 10]. Деякі дослідники переконані, що інтелектуальна безпека включає всі аспекти: від захисту інтелектуальної власності до формування та зростання інтелектуального капіталу підприємства. Капіталізація інтелектуального капіталу забезпечить підприємству високий рівень конкурентоспроможності та надасть можливість конкретизувати його подальший стратегічний розвиток. Крім того, інтелектуальний складник економічної безпеки підприємства гарантує технологічне вдосконалення виробництва.

Фахівці в галузі економічної безпеки розрізняють інтелектуальну безпеку за підсистемами, які тією чи іншою мірою впливають на конкурентоспроможність підприємства:

- безпека інтелектуальних трудових ресурсів;
- безпека нематеріальних активів;
- безпека інтелектуального капіталу;
- безпека руху знань в організації;
- кібербезпека.

Н. Серебрякова визначила безпеку інтелектуальних трудових ресурсів як носіїв знань. Згідно з матеріалами досліджень існує такий стан захищеності трудових ресурсів, який забезпечує ефективну реалізацію індивідуальних і колективних знань у процесі діяльності

суб'єктів господарювання та запобігає втраті цих знань. Аналітичне дослідження стосувалося питання «розвитку інтелектуальної праці з метою забезпечення безпеки економіки» та «розвитку інтелектуального потенціалу, який включає захищену соціально-економічну інформацію, розроблену людиною або групою осіб, традиційні та інноваційні методи розвитку інтелектуальної праці, які впливають на забезпечення безпеки економіки» [11].

Підсистема «безпека нематеріальних активів» пов'язана з носіями організаційних знань. Нематеріальні активи є об'єктами права інтелектуальної власності підприємства і належать до носіїв організаційних знань. До того ж такими носіями є власно створена інтелектуальна база знань та права (майнові, немайнові). Існує низка зовнішніх і внутрішніх загроз, що можуть призвести до втрати підприємством організаційних знань (плагіат, виробничий шпіднаж та інше).

Слід зауважити, що інтелектуальний капітал потребує захисту. Якщо вважати, що формування та зростання інтелектуального капіталу відбувається завдяки інформаційному науковому поповненню, то можна стверджувати про інвестиції в інтелектуальний капітал. Підсистема «безпека інтелектуального капіталу» розглядається як різновид інвестиційної безпеки підприємства. Працівники підприємства інвестують свої знання для його подальшого ефективного розвитку. Таким знанням притаманно невпинно рухатися (створення – оволодіння – розповсюдження – обмін – удосконалення – використання – перетворення – зберігання). Підсистема «безпека руху знань в організації» має ще одну назву – «безпека організаційного власного капіталу».

Також варто звернути увагу на захищеність інформації, що є частиною визначення «інтелектуальний капітал підприємства». О. Янковий розглядає кібербезпеку як захищеність інформаційно-комунікаційних технологій (конфіденційність, доступність даних і систем) і на цій підставі виокремлює «правопорушення проти конфіденційності, цілісності та доступності комп'ютерних даних і систем; правопорушення, пов'язані з комп'ютерами; правопорушення, пов'язані зі змістом; правопорушення, пов'язані з порушенням авторських та суміжних прав» [12].

Систему безпеки інтелектуальної власності підприємства доцільно розглядати, враховуючи правові аспекти. Статтею 418 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) вперше в національному законодавстві було надано офіційне тлумачення права інтелектуальної власності як права особистості на результат інтелектуальної, творчої діяльності або інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений ЦК України та іншими законами України [13]. Варто зазначити, що право власності та право інтелектуальної власності не впливають та не залежать одне від одного. У статті 419 ЦК України наголошено, що право інтелектуальної власності та право власності на річ існують як самостійні правові категорії [13]. З огляду на правові норми інтелектуальна власність є результатом творчої діяльності, яка відповідає вимогам чинного законодавства. Тільки в такому разі їй надається правова охорона.

Доцільно також охарактеризувати поняття «принципи інтелектуальної власності». Ці принципи тісно пов'язані з захистом суб'єктивних прав суб'єктів права інтелектуальної власності; до їх формування мають висуватися певні вимоги. Принцип – це вираження необхідності закону [14]. Принципи інтелектуальної власності засновані на об'єктивних законах розвитку суспільства та на спеціальних законах, що регулюють відносини у сфері інтелектуальної власності. Відповідно до Концепції розвитку національної системи правової охорони інтелектуальної власності основними принципами реалізації Концепції є:

- узгодження національного законодавства з нормами міжнародних договорів у сфері права інтелектуальної власності;
- нормативно-правове забезпечення прав інтелектуальної власності з урахуванням досвіду національної правової системи;
- формування єдиної політики щодо недопущення порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності;
- удосконалення національної системи права інтелектуальної власності;

- стимулювання інноваційної діяльності та стимулювання громадян, що займаються науковою і творчою діяльністю;
- співробітництво з міжнародними організаціями у сфері інтелектуального права [14].

Існування правових норм, об'єднаних спільними принципами, методами, метою, називають системою права, у нашому разі – системою права інтелектуальної власності. Норми права інтелектуальної власності знаходяться в тісному зв'язку з іншими галузями права і здебільшого належать до матеріальних норм.

Також звернемо увагу на загрози, що можуть вплинути на ефективність системи безпеки інтелектуальної власності. Загрози можуть бути зовнішніми та внутрішніми. До зовнішніх загроз безпеки інтелектуальної власності належать:

- відсутність належної системи державного регулювання інтелектуальної безпеки власності;
- дестабілізація конкурентних відносин між підприємствами, між підприємствами та державою;
- недосконалість національного господарства, що, у свою чергу, впливає на забезпечення безпеки кожного суб'єкта господарювання;
- відсутність управлінських механізмів стимулювання інтелектуальної діяльності;
- відтік інтелектуальних ресурсів за межі країни;
- недостатність фінансування науково-технічних розробок;
- заполітизованість економічних процесів;
- економічна та технологічна залежність України від передових країн світу;
- зневажливе ставлення до людей інтелектуальної праці та інші.

Внутрішні загрози більшою мірою пов'язані з людським фактором. На підприємстві зменшується кількість людей, які займаються наукою та творчістю, тому що керівництво підприємства фінансово не підтримує наукові розробки. Для багатьох підприємств «проблема виживання» не стосується питання інтелектуального розвитку та зростання інтелектуального капіталу. Крім того, переважно відсутній належний внутрішній контроль безпеки інтелектуальної власності на підприємстві.

Наявність структури внутрішнього контролю безпеки на підприємстві, на нашу думку, дозволить:

- оцінити важливість інтелектуального розвитку на підприємстві;
- підвищити рівень свідомості управлінців підприємства щодо формування інтелектуального капіталу та вдосконалення системи інтелектуальної безпеки власності;
- виявити недоліки в системі безпеки;
- спланувати роботу науковців підприємства щодо усунення проблем наукового характеру;
- оцінити дотримання всіх нормативних вимог щодо забезпечення інтелектуальної безпеки власності;
- провести правильний фінансовий розрахунок майбутніх витрат та прибутків від стимулювання інтелектуальної діяльності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, підсумовуючи зазначене вище, можна зробити висновок, що проблемні питання стосовно інтелектуальної власності, безпеки інтелектуальної власності та права на інтелектуальну власність нині є актуальними. Держава не забезпечує належним чином (з позиції права) охорону інтелектуальної власності. На більшості підприємств немає управлінських механізмів стимулювання інтелектуальної діяльності. Тому необхідно сприяти вдосконаленню сфери інтелектуальної власності, що є важливим елементом розвитку нашого суспільства. Питання інтелектуальної безпеки потребує комплексного вирішення як на рівні держави, так і на рівні кожного суб'єкта господарювання.

Список використаних джерел

1. Орлик О. В. Економічна безпека підприємства: властивості, стратегія та методи забезпечення : колективна монографія : у 2 т. Дніпропетровськ : ФОП Дробязко С. І., 2014. Т. 2 : Економічна безпека в умовах глобалізації світової економіки. С. 176–182.
2. Ярова Ю. О. Структура економічної безпеки підприємства в умовах кризи. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2016. № 13. URL: <http://ev.fmm.kpi.ua> (дата звернення: 12.04.2021).
3. Дроб'язко В. С., Дроб'язко Р. В. Право інтелектуальної власності : навч. посібник. К. : Юрінком Інтер, 2004. 512 с.
4. Аксютіна А. В., Нестерцова-Собакарь О. В., Тропін В. В. Інтелектуальна власність : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / за заг. ред. О. В. Нестерцової-Собакарь. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 140 с.
5. Орлюк О. П., Андрощук Г. О., Бутнік-Сіверський О. Б. Право інтелектуальної власності: академічний курс : підруч. для студ. вищих навч. закладів / за ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. 696 с.
6. Еннан Р. Права на результати інтелектуальної діяльності: зміст та сутність. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2011. № 6. С. 10.
7. Конституція України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 12.04.2021).
8. Ілляшенко О. В. Методологічні засади формування та функціонування механізмів системи економічної безпеки підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04; 21.04.02 / Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля. Сєвєродонецьк, 2016. 606 с.
9. Shirley Ann Jackson. Intellectual Security and the Quiet Crisis. Jan. 2017. URL: <http://www.rpi.edu/president> (дата звернення: 12.04.2021).
10. Мокій А. І., Дацко О. І., Шехлович А. М. Загрози інтелектуальній безпеці держави в умовах посилення еміграційних процесів. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2013. Вип. 3. С. 283–301.
11. Serebryakova N. A., Ovchinnikova T. I., Bulgakova I. N., Sviridova S. V., Tolstykh T. O. Innovational methods of development of intellectual labor for economy's security. *European Research Studies Journal*. 2017. № 20 (3). P. 556–569.
12. Янковий О. Г. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення : монографія / за заг. ред. О. Г. Янкового. Одеса : Атлант, 2013. 470 с.
13. Цивільний кодекс України. Суми : ТОВ «ВВП НОТІС», 2018. 372 с.
14. Про схвалення Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.06.2016 р. № 402-р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 44. С. 48.

References

1. Orlyk, O. V. (2014). Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: vlastyvoli, stratehiia ta metody zabezpechennia : kolektyvna monohrafiia : u 2 t. [Economic security of the enterprise: Properties, strategy and methods of providing: collective monograph : 2 volumes]. Dnipropetrovsk : FOP Drobiazko S. I. T. 2 : Ekonomichna bezpeka v umovakh hlobalizatsii svitovoi ekonomiky. S. 176–182 [in Ukrainian].
2. Yarova, Yu. O. (2016). Struktura ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva v umovakh kryzy. *Ekonomichniy visnyk NTUU «KPI»* [The structure of the enterprise's economic security in a crisis. *Economic Bulletin of NTUU «KPI»*]. № 13. URL: <http://ev.fmm.kpi.ua> (data zvernennia: 12.04.2021) [in Ukrainian].

3. Drobiazko, V. S., Drobiazko, R. V. (2004). *Pravo intelektualnoi vlasnosti : navch. posibnyk* [The right of intellectual property : a manual]. K. : Yurinkom Inter. 512 s. [in Ukrainian].
4. Aksiutina, A. V., Nestertsova-Sobakar, O. V., Tropin, V. V. (2017). *Intelektualna vlasnist : navch. posibnyk dlia stud. vyshch. navch. zakl.* [Intellectual Property : tutorial for students of higher educational establishments] / za zah. red. O. V. Nestertsovoi-Sobakar. Dnipro : Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav. 140 s. [in Ukrainian].
5. Orliuk, O. P., Androshchuk H. O., Butnik-Siverskyi O. B. (2007). *Pravo intelektualnoi vlasnosti: akademichnyi kurs : pidruch. dlia stud. vyshchikh navch. zakladiv* [Intellectual property right: academic course : textbook for students of higher educational establishments] / za red. O. P. Orliuk, O. D. Sviatotskoho. K. : Vydavnychi Dim «In Yure». 696 s. [in Ukrainian].
6. Ennan R. (2011). *Prava na rezultaty intelektualnoi diialnosti: zmist ta sutnist. Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti* [Rights to the results of intellectual activity: content and essence. The theory and practice of intellectual property]. № 6. S. 10 [in Ukrainian].
7. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (data zvernennia: 12.04.2021) [in Ukrainian].
8. Illiashenko, O. V. (2016). *Metodolohichni zasady formuvannia ta funktsionuvannia mekhanizmiv systemy ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva* [Methodological principles of formation and functioning of the mechanisms of the system of economic security of the enterprise] : dys. ... d-ra ekon. nauk : 08.00.04; 21.04.02 Skhidnoukrainskyi natsionalnyi universytet imeni Volodymyra Dalia. Sievierodonetsk. 606 s. [in Ukrainian].
9. Shirley Ann Jackson. *Intellectual Security and the Quiet Crisis*. Jan. 2017. URL: <http://www.rpi.edu/president> (data zvernennia: 12.04.2021).
10. Mokii, A. I., Datsko, O. I., Shekhlovych, A. M. (2013). *Zahrozy intelektualnii bezpetsi derzhavy v umovakh posylennia emihratsiinykh protsesiv. Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy* [Threats to intellectual security of the state in the conditions of strengthening of emigration processes. Socio-economic problems of the modern period of Ukraine]. Vyp. 3. S. 283–301 [in Ukrainian].
11. Serebryakova N. A., Ovchinnikova T. I., Bulgakova I. N., Sviridova S. V., Tolstykh T. O. *Innovational methods of development of intellectual labor for economy's security. European Research Studies Journal*. 2017. № 20 (3). P. 556–569.
12. Yankovyi, O. H. (2013). *Konkurentospromozhnist pidpriemstva: otsinka rivnia ta napriamy pidvyshchennia : monohrafiia* [Competitiveness of the enterprise: Evaluation of the level and direction of increase : monograph] / za zah. red. O. H. Yankovoho. Odesa : Atlant. 470 s. [in Ukrainian].
13. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy [The Civil Code of Ukraine]. Sumy : TOV «VVP NOTIS», 2018. 372 s. [in Ukrainian].
14. *Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia derzhavnoi systemy pravovoi okhorony intelektualnoi vlasnosti v Ukraini : rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 01.06.2016 r. № 402-r. Ofitsiyni visnyk Ukrainy* [On approval of the concept of reforming the state system of legal protection of intellectual property in Ukraine : the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 01.06.2016 № 402-r. Official Bulletin of Ukraine]. 2016. № 44. S. 48 [in Ukrainian].

Shekhovtsova Victoria,
 PhD in Economics
 (Donetsk State University of Internal Affairs, Kryvyi Rih)
 ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2207-9317>

THE MODERN VISION OF THE SYSTEM OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS IN UKRAINE

The article is devoted to the research of the intellectual property rights system in Ukraine. Intellectual property is the result of the creative activity of any person or group of people. The author studied the categories «intellectual property» and «intellectual property right», investigated the principles of intellectual property and the system of intellectual property rights of Ukraine. In Roman law, there was the term «property», because the «property right» in its classical meaning was formed in Rome, and related to private relationships. Intellectual property is the property of a person that arose as a result of her creativity. However, for our Ukrainian legislation, the expression «intellectual property» is «terra incognita». Yes, intellectual property is studied by such branch legal sciences as: civil law, administrative law, international law, and others. Formed the State Service of Intellectual Property, but the organization of the state system of legal protection of intellectual property, in our difficult times, wants a better one. In the legal literature on intellectual property issues various definitions of «intellectual property right» are given. From a subjective point of view – this is a subjective right, and from an objective point of view – a civil law institute, a set of legal norms that regulate relations in the system of creation and protection of intellectual property. Man, his freedom and rights are the most important value of evolutionary development of society, which manifests itself in the growth of the intellectual potential of the population of each country. Only man possesses intelligence, creative potential and creative abilities. In addition to it, on earth, no living creature can create. Creative activity is the most important aspect of human life, which allows you to convey your talent to society. The consequence of this activity is something new, unique, unique and original. The accumulated products of the human mind are the heritage of the nation, which determine its further development. The Constitution of Ukraine guarantees to the citizens of the state freedom of scientific, artistic, literary and technical creativity, protection of intellectual property rights, moral and material interests arising in connection with various types of intellectual activity. Every citizen has the right to the results of his intellectual, creative activity; no one can use or distribute them without his consent, with the exception of the statutory provisions. The intellectual potential of the nation, in the form of improving education, production, culture, science and technology, needs constant support from our state. The Civil Code of Ukraine for the first time in our national legislation was given a formal definition of the right of intellectual property, as the rights of the individual to the result of intellectual, creative activity or other object of intellectual property rights.

Key words: *intellectual law; intellectual property; creative potential; creative abilities.*

Надіслано до редколегії 17.05.2021
Рекомендовано до публікації 21.05.2021